

Research article

Oral health care behaviors of Senior High School students Undergoing Orthodontic Treatment, Warin Chamrap District , Ubon Ratchathani

Suwimolrat RobrujenPh.d. Faculty of Nursing ,Chaiyaphum
Rajabhat University**Wanpen Somhom**Dentist Professional, Sirindhorn College
of Public Health.Ubon Ratchathani
Province**Nilubol Panabut**Dentist Professional, Sirindhorn College
of Public Health.Ubon Ratchathani
Province**Vichakorn Vongtavatchai**Dentist Professional, Sirindhorn College
of Public Health.Ubon Ratchathani
Province**Janjira Wanriko**Student, bachelor degree of public
health(dental public health),
Sirindhorn college of public health,
Ubon Ratchathani Province**Donlaya Phama**Student, bachelor degree of public
health(dental public health),
Sirindhorn college of public health,
Ubon Ratchathani Province**Phattharaporn Phimkaew**Student, bachelor degree of public
health(dental public health),
Sirindhorn college of public health,
Ubon Ratchathani Province**Abstract**

The students with orthodontic treatment tend to have particularly special oral health care. This cross - sectional descriptive study aimed to study levels of knowledge, attitude, oral health care behaviors related to caries status and oral health status. The relationships among personal information and variables mentioned above were also explored in senior high school students with orthodontic treatment at Warin Chamrap District,Ubon Ratchathani Province. Two-hundred students were recruited by stratified random sampling. Data were collected by dental health status examinations form and questionnaires regarding knowledge attitude and practice. The content validity of questionnaire was validated by the experts. The questionnaire regarding knowledge was assessed by Kuder– Richardson Formula 20 (KR-20), a value of the reliability was 0.70. The questionnaire regarding attitude and practice were tested by Cronbach's alpha coefficient, a value of the reliability was 0.71 and 0.70, respectively. Data were analyzed by computer program included frequency, percentages, means and standard deviations. Chi- square and Pearson product moment correlations were tested.

Corresponding author

Suwimolrat Robrujen

E-mail : suwimolrat.ro@cpru.ac.th

Received date : 9 June 2021

Revised date : 3 November 2021

Accepted date : 17 December 2021

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

The results of the study showed that most students had oral health care knowledge at a high level (86 %). Attitude and practice were at moderate levels (70% and 55.20% respectively). In relation to oral health status the caries free of the permanent teeth was eight percent and the mean of DMFT accounted for 8.48 (teeth per person). Gender, age, parent's occupation, having an oral health examination and obtaining knowledge of oral health were significantly correlated with oral health attitudes (p – value = 0.019). The oral health care knowledge was significantly related to caries status (p – value = .014). However, attitude and the oral health care behaviors was not significantly related to oral health status (p -value > 0.05).

Keywords: oral health care behaviors, orthodontic treatment, senior high school student

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

บทความวิจัย (Research article)

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

สุวิมลรัตน์ รอบรู้เจน

ปร.ด. คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

วันเพ็ญ สมหอม

ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยการ
สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

นิลุบล ปานะบุตร

ทันตแพทย์ชำนาญการ วิทยาลัยการ
สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

วิชากร ร่องธวัชชัย

ทันตแพทย์ชำนาญการ วิทยาลัยการ
สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

เจนจิรา วันริโก

นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการ
สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

ดลยา พามา

นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการ
สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

ภัทรภรณ์ พิมพ์แก้ว

นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการ
สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้รับผิดชอบบทความ

สุวิมลรัตน์ รอบรู้เจน

อีเมลล์ : suwimolrat.ro@cpur.ac.th

วันที่ได้รับต้นฉบับ : 9 มิถุนายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ : 3 พฤศจิกายน 2564

วันตอบรับบทความ : 17 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

นักเรียนที่ได้รับการจัดฟันมีแนวโน้มที่ต้องดูแลสุขภาพช่องปากเป็นพิเศษ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับสภาวะโรคฟันผุ ความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนบุคคลกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับสภาวะโรคฟันผุและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับสภาวะโรคฟันผุในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน 200 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามด้านความรู้มีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) เท่ากับ 0.70 แบบสอบถามด้านทักษะ และการปฏิบัติตน มีค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.71 และ 0.70 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปด้วยสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) การทดสอบสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ด้านทันตสุขภาพอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 86.00) ทักษะอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.00) และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.20) สภาวะโรคฟันผุของนักเรียนพบว่ามีผู้ปราศจากฟันแท้ผู้ทั้งหมด 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

มีค่าเฉลี่ยฟันแท้ผุถอนอด (DMFT) รวมเท่ากับ 8.48 ซี่/คน จากการศึกษาความสัมพันธ์พบว่า เพศ อายุ อาชีพผู้ปกครอง การไปรับการตรวจสุขภาพช่องปาก และการได้รับความรู้เรื่องสุขภาพช่องปาก มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value = 0.019$) การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษา ต่อสภาวะโรคฟันผุ พบว่า ความรู้ด้านทันตสุขภาพมีความสัมพันธ์ ต่อสภาวะโรคฟันผุของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value = 0.014$) ในด้านทัศนคติและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากมีความสัมพันธ์ต่อสภาวะโรคฟันผุของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value > 0.05$)

คำสำคัญ : พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก, การจัดฟัน, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

บทนำ

กระแสนิยมการจัดฟันในกลุ่มวัยรุ่นไทยระบาดไปทั่วทั้งในกรุงเทพฯและเมืองใหญ่ๆตามต่างจังหวัดทำให้วัยรุ่นจำนวนมากจัดฟันเพื่อความสวยงามและเพื่อบุคลิกภาพ นอกจากนี้ยังบ่งบอกถึงความทันสมัย ไม่ตกยุค และแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอีกด้วย การจัดฟันแล้วทันสมัยและ พบว่า ร้อยละ 33.7¹ เคยได้รับการจัดฟัน โดย การจัดฟัน เป็นการรักษาเพื่อให้มีการสบฟันที่ดีขึ้น การบด เคี้ยวอาหารได้ดี ลดอัตราเสี่ยงในการเกิดฟันผุ หรือเหงือกอักเสบอันเนื่องมาจากความลำบากในการทำ ความสะอาดฟันและเหงือกในบริเวณที่ฟันเรียงตัวผิดปกติ หลีกเลี่ยง การสึกของฟันที่ผิดปกติจากการเรียงฟันหรือสบฟัน ที่ไม่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพจากฟันที่เรียงตัวสวยงาม ทำให้ยิ้มสวย และมีความมั่นใจในตนเอง และสุขภาพช่องปากมีความสำคัญต่อสุขภาพร่างกายอีกด้วย² การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากของวัยรุ่นช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายเด็กจะเริ่มห่างจากผู้ปกครอง อีกทั้งเด็กวัยนี้มีความรู้สึกรู้ว่าต้องการอิสระ ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ปกครองมาดูแล เด็กในกลุ่มนี้จึงมีความเสี่ยงจากการถูกละเลยในการดูแลสุขภาพ ซึ่งรวมถึงการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองอีกด้วย ส่งผลกระทบให้เกิดความเจ็บป่วยหรือสูญเสียฟันไปก่อนเวลาอันเหมาะสม³ จากรายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติครั้งที่ 8 ประเทศไทย พ.ศ. 2560⁴ พบว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ 15 ปี มีความชุกของโรคฟันผุร้อยละ 62.7 โดยมีค่าเฉลี่ยฟันผุถอน อุด 2.0 ซี่/คน โดยพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความชุกของโรคฟันผุสูงสุด ร้อยละ 67.3 รองลงมาคือภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ การรับรู้และการรับบริการสุขภาพช่องปาก พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพช่องปากร้อยละ 64.2 โดยมีฟันผุมากที่สุดร้อยละ 42.6 มีผู้ต้องการรับบริการทันตกรรมร้อยละ 63.9 โดยส่วนใหญ่ต้องการรับบริการจัดฟันมากที่สุด (ร้อยละ 45.4) รองลงมาคืออุดหินปูน (ร้อยละ 44.3) อุดฟัน (ร้อยละ 34.1) และ ทำให้ฟันขาว (ร้อยละ 32.2) สำหรับผู้ที่ต้องการจัดฟันคิดว่าจะไปรับบริการที่คลินิกหรือโรงพยาบาลร้อยละ 98.4 มีร้อยละ 0.8 ที่ต้องการจัดฟันกับร้านจัดฟันแพ้นั้นในห้างหรือร้านเสริมสวย กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ส่วนใหญ่ต้องการข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปากในเรื่องอุปกรณ์และวิธีทำความสะอาดช่องปาก มากที่สุดที่ร้อยละ 51.9 รองลงมาเรื่องการจัดฟันและเรื่องโรคในช่องปากร้อยละ 41.9 และ 34.6 ตามลำดับ

ผู้ป่วยได้รับการจัดฟันนั้น การมีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่ดี มีส่วนสำคัญมาก ในการดูแลสุขภาพช่องปาก ผู้ได้รับการจัดฟัน แต่ยังมีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากที่ไม่ถูกต้อง จึงมีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเกิดฟันผุและเหงือกอักเสบ อย่างไรก็ตาม ในช่วงอายุนี้นั้น เป็นวัยที่มีความเหมาะสมในการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยน พฤติกรรมได้ดี สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองในการ ดูแลช่องปากให้เป็นสุขนิสัย มีพัฒนาการเรียนรู้และปฏิบัติ พฤติกรรมสุขภาพได้ด้วยตนเอง มีความรู้สึกนึกคิดเป็น ของตนเอง ชอบค้นหา เลียนแบบสิ่งใหม่ๆ ที่ตนเองสนใจ⁵ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน จึงเป็นกลุ่ม ที่น่าสนใจในการศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดกิจกรรมโปรแกรม การดูแลสุขภาพช่องปาก เพื่อให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เกิดการรับรู้ต่อภาวะ สุขภาพของโรคในช่องปาก เป็นสิ่งสำคัญ

ดังนั้นจึงสนใจศึกษาระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก ที่สัมพันธ์ต่อสภาวะโรคฟันผุในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ร่วมกับการเรียนการสอน และจัดโครงการดูแลสุขภาพช่องปาก เพื่อป้องกันโรคฟันผุ เหงือกอักเสบและ ส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากให้เป็นสุขนิสัยที่ดีอย่างยั่งยืน ต่อไป

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับสภาวะโรคฟันผุ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนบุคคลกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับสภาวะโรคฟันผุ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับสภาวะโรคฟันผุ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนลือคำหาญวารินชำราบ, โรงเรียนวารินชำราบ, โรงเรียนวิจิตรพิทย และโรงเรียนห้วยชะยุ้งวิทยา จำนวนทั้งสิ้น 280 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน ในเขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2562 ซึ่งที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ที่ โรงเรียนลือคำหาญวารินชำราบ, โรงเรียนวารินชำราบ, โรงเรียนวิจิตรพิทย และโรงเรียนห้วยชะยุ้งวิทยา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ร่วมกับการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยใช้สูตรของเครซี มอร์แกน⁶ มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{x^2 N p (1-p)}{e^2 (N-1) + x^2 p (1-p)} = \frac{3.841 \times 280 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2 \times (280-1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5} = 162 \text{ คน}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

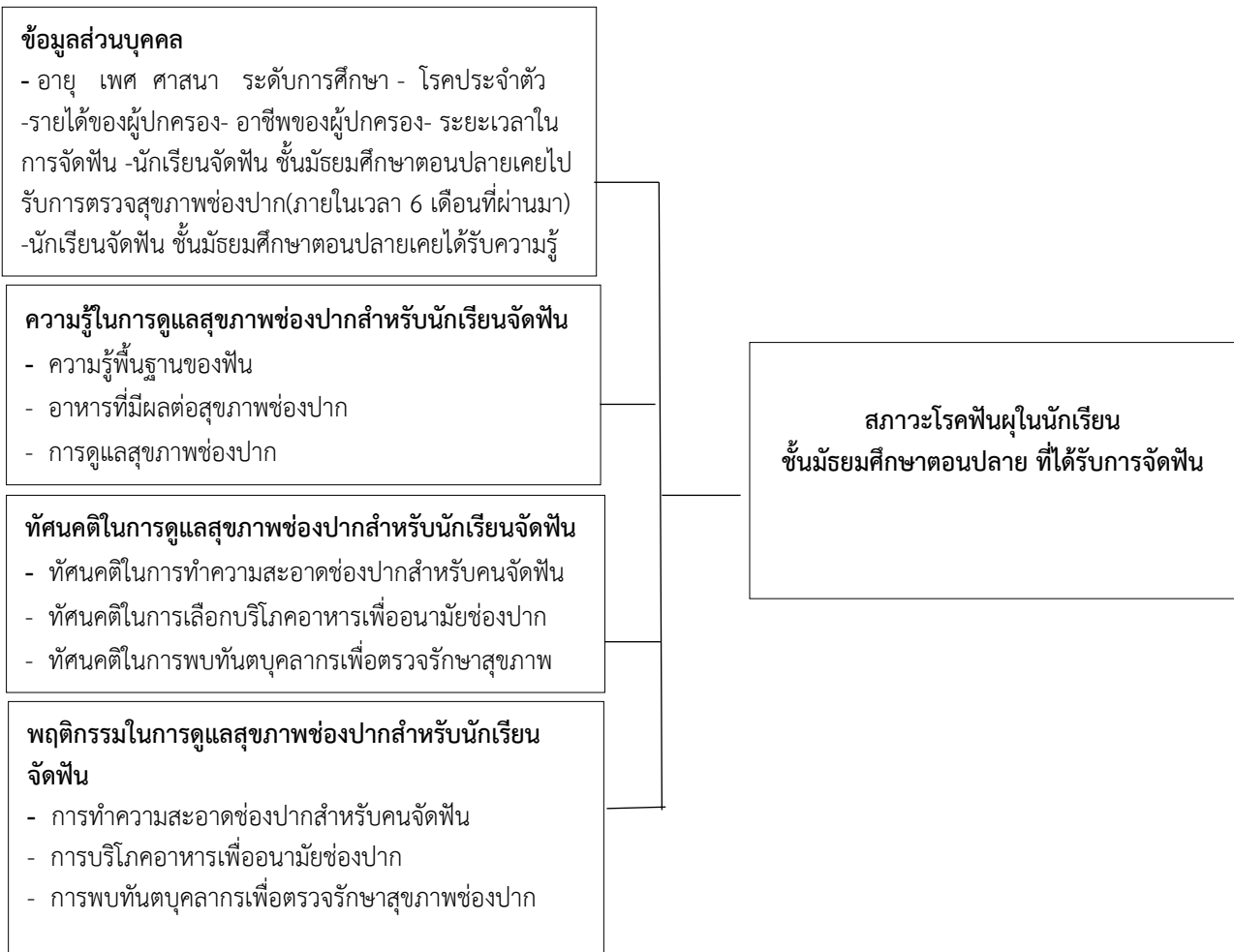
x^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% ($x^2=3.841$)

p = สัดส่วนของลักษณะที่ สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = 0.5)

คำนวณปรับเพิ่มขนาดตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 162 คน แต่เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาผู้ตกสำรวจหรือผู้สูญหายจากการติดตาม ในการสรุปผลการศึกษานี้ จึงได้มีการคำนวณปรับเพิ่มขนาดตัวอย่างที่คาดว่าจะสูญหาย ร้อยละ 10 -25 เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการศึกษา โดยไม่ต้องตัดผู้สูญหายจากการติดตามออกจากกรณีวิเคราะห์ของ Frison, L., & Procock, S.J.⁷ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา ศาสนา โรคประจำตัว อาชีพผู้ปกครอง รายได้ผู้ปกครอง ระยะเวลาในการจัดฟันนักเรียนจัดฟัน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเคยไปรับการตรวจสุขภาพช่องปาก(ภายในเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา) และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เคยได้รับความรู้สุขภาพช่องปาก ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก เป็นแบบสอบถามความรู้ โดยเนื้อหาของแบบสอบถามจะเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของฟัน อาหารที่มีผลต่อสุขภาพช่องปาก การดูแลสุขภาพช่องปาก จำนวน 15 ข้อ กำหนดเกณฑ์ในการตอบข้อคำถาม ดังนี้ คำตอบ ใช่ หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความที่ถาม ไม่ใช่ หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ถาม กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตัวเลือก ตอบถูก

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

คะแนนที่ให้ 1 คะแนน ตอบผิด คะแนนที่ให้ 0 คะแนน รวมคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก จำนวน 15 ข้อ โดยคะแนนจะอยู่ในช่วง 0 –15 คะแนน อธิบายโดยใช้สถิติพรรณนา การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ นำค่าที่ได้มาแปลความหมาย และจัดระดับความรู้โดยวิธีการกำหนดเกณฑ์ตามช่วง คะแนนตามแนวคิดของ บลูม⁸ เกณฑ์การแปลผลระดับความรู้ ซึ่งแบ่งระดับความรู้เป็น 3 ระดับดังนี้ ความรู้ระดับน้อยควรปรับปรุง (0-9= คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60) ความรู้ระดับปานกลาง (10-11= คะแนนระหว่างร้อยละ 60 –79) ความรู้ระดับสูง (12-15=คะแนนระหว่างร้อยละ 80-100)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากภัสริรา อรุณปรี⁹ ตามแนวคิดความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม ได้แก่ แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบสอบถามทัศนคติ แบบเลือกตอบ 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย ดังนี้ 5= เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4= เห็นด้วย 3=ไม่แน่ใจ 2= ไม่เห็นด้วย และ 1 =ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็นข้อคำถามเชิงบวกประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 3,4,5,7,9,10 และเชิงลบ ข้อคำถามที่ 1,2,6,8,11,12,13,14,15 เกณฑ์การแปลผลระดับทัศนคติแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง (คะแนน 3.67 - 5.00) ปานกลาง (คะแนน 2.34 - 3.66) และควรปรับปรุง (คะแนน 1.00 - 2.33)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากภัสริรา อรุณปรี⁹ ตามแนวคิดความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม จำนวน 13 ข้อโดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามเชิงบวก (Positive) และทางลบ (Negative) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย ดังนี้ 5= ปฏิบัติเป็นประจำ 4= ปฏิบัติเป็นบ่อยครั้ง 3= ปฏิบัติเป็นบางครั้ง 2= ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง และ 1= ไม่เคยปฏิบัติเลย เป็นข้อคำถามเชิงบวกประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 2,3,4,5,6,9,11,12,13 และเชิงลบ ข้อคำถามที่ 1,7,8,10 เกณฑ์การแปลผลระดับพฤติกรรม แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง (คะแนน 3.67 - 5.00) ปานกลาง (คะแนน 2.34 - 3.66) และควรปรับปรุง (คะแนน 1.00 -2.33)

คุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ค่าความตรงของเนื้อหา (Content Validity Index) มีค่าเท่ากับ 0.89 0.88 และ 0.87 ตามลำดับ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย คน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990)¹⁰ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.71 และค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้าน มีดังนี้แบบสอบถามทัศนคติ และพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปาก เท่ากับ 0.71และ 0.70 สำหรับแบบสอบถามความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก คำนวณค่าความเชื่อมั่น Reliability ด้วยสูตร KR 20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)¹¹ เท่ากับ 0.70

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ 1) ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดอุบลราชธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนลือคำหาญวารินชำราบ โรงเรียนวารินชำราบ โรงเรียนวิจิตรพิทยา และโรงเรียนห้วยชะยุ้งวิทยา เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 200 ชุด ถึงครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด โรงเรียนลือคำหาญวารินชำราบ โรงเรียนวารินชำราบ โรงเรียนวิจิตรพิทยา และโรงเรียนห้วยชะยุ้งวิทยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วย ตนเอง

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

พร้อมขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายใน 15 วัน นับตั้งแต่ได้รับแบบสอบถาม
3) ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี และได้รับรองจริยธรรม หมายเลขอนุมัติที่ 044/2562 วันที่ 21 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ข้อมูลทั่วไป ความรู้ ทักษะ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนบุคคล กับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีโดยใช้สถิติวิเคราะห์ ไคสแควร์ (Chi-square Test) และ ความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับสภาวะโรคฟันผุของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแจงข้อมูลเป็นปกติจึงใช้สถิตินี้

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.0 ส่วนใหญ่อายุ 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.0 ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 49.5 นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.5 เกือบทั้งหมดไม่มีโรคประจำตัวคิดเป็นร้อยละ 93.5 โดยรายได้ของผู้ปกครองมีรายได้มากที่สุดอยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.5 ผู้ปกครองส่วนใหญ่คือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 26.5 มีระยะเวลาการจัดฟันส่วนใหญ่ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน 1 ปีขึ้นไป – 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 และส่วนใหญ่อำเภออยู่โรงเรียนคืออำเภวารินชำราบ คิดเป็นร้อยละ 80.5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เคยไปรับการตรวจสุขภาพช่องปาก(ภายในเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา) คิดเป็นร้อยละ 85.0 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เคยได้รับความรู้สุขภาพช่องปาก ร้อยละ 49.8

ระดับความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูงร้อยละ 86.0 มีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 14.0 ระดับความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับและคะแนนความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภอ วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี (n=200)

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	SD
สูง	172	86.0	13.11	1.45
ปานกลาง	28	14.0	10.44	0.41
ควรปรับปรุง	0	0	0	0
รวม	200			

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ระดับทัศนคติการดูแลสุขภาพช่องปาก พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน มีทัศนคติสูงสุดระดับปานกลางร้อยละ 70.00 เรื่องนักเรียนจัดฟันชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดว่าฟลูออไรด์ช่วยป้องกันฟันผุได้ รองลงมาระดับสูง ร้อยละ 29.32 เรื่องนักเรียนคิดว่าการแปรงฟันร่วมกับการใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์สามารถป้องกันฟันผุได้ ร้อยละ 29.00 และถ้าเราลิ้มเอาแปรงสีฟันมา เราสามารถยืมแปรงฟันของเพื่อนได้ ร้อยละ 29.14 ระดับทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับทัศนคติการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี (n=200)

ระดับทัศนคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	SD
สูง	59	29.32	3.95	0.24
ปานกลาง	140	70.00	3.22	0.27
ควรปรับปรุง	1	00.56	2.20	0.04

ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.20 รองลงมาคือ ระดับสูง ร้อยละ 44.30 ระดับต่ำ ร้อยละ 00.50 และ ข้อคำถามที่นักเรียนจัดฟันปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ ข้อ 6 (คุณใช้แปรงสีฟันที่มีขนแปรงอ่อนนุ่ม) คิดเป็นร้อยละ 48.0 มี รองลงมา คือ ข้อ 10 (คุณใช้ไหมจิ้มฟันเชี้ยเศษอาหารออกจากซอกฟัน) คิดเป็นร้อยละ 43.5 และข้อคำถามที่นักเรียนไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุด คือ ข้อ 3 (คุณใช้ไหมขัดฟันสำหรับคนจัดฟัน) คิดเป็นร้อยละ 37.5 ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี (n=200)

ระดับการปฏิบัติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	SD
สูง	89	44.30	3.95	0.24
ปานกลาง	110	55.20	3.22	0.27
ควรปรับปรุง	1	00.50	2.29	0.07

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า

2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เพศชาย เพศหญิง อายุ ระดับชั้นการศึกษา รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อปี เคยไปรับการตรวจสุขภาพช่องปาก และได้รับความรู้เรื่องสุขภาพช่องปากมี ความสัมพันธ์กับความรู้สุขภาพในช่องปากอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ข้อมูลส่วนบุคคลอาชีพผู้ปกครอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน มีความสัมพันธ์กับความรู้สุขภาพในช่องปากอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ข้อมูลส่วนบุคคลระดับชั้นการศึกษา รายได้เฉลี่ย ของครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติสุขภาพในช่องปากอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

2.4 ข้อมูลส่วนบุคคลเพศชาย เพศหญิง อายุ อาชีพผู้ปกครองเคยไปรับการตรวจสุขภาพช่องปาก และได้รับความรู้เรื่องสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน พบว่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติสุขภาพในช่องปากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก มีความสัมพันธ์กับสภาวะโรคฟันผุ พบว่า ความรู้สัมพันธ์ต่อสภาวะโรคฟันผุ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value = 0.014$) แต่ทัศนคติและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก มีความสัมพันธ์ต่อสภาวะโรคฟันผุในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - value > 0.05$)

ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากกับ สภาวะช่องปาก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เขตอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ($n=200$)

ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติ	Pearson correlation	p-value
ความรู้	.102	.014*
ทัศนคติ	-.027	.701
พฤติกรรมการปฏิบัติตน	.053	.212

* $p - value < 0.05$

อภิปรายผล

1. ส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคในช่องปากในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน อยู่ในระดับสูง ที่มีความรู้พื้นฐานด้านทันตสุขภาพ โรคในช่องปากและการดูแลสุขภาพ เนื่องจากการได้รับการข้อมูลข่าวสารด้านทันตสุขภาพร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีการจัดรูปแบบของกิจกรรมและสื่อมีความน่าสนใจกับกลุ่มเป้าหมาย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน แม้จะมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ก็ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคในช่องปาก จากการได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคในช่องปากจากครูอนามัย เจ้าหน้าที่ทันตบุคลากรส่งผลให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพที่สัมพันธ์ต่อสภาวะช่องปาก ซึ่งหมายถึง ถ้ามีความรู้ด้านทันตสุขภาพ จะมีผลทำให้การเกิดโรคในช่องปากลดลง สอดคล้องกับการศึกษา สภาวะโรคฟันผุ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนด้านทันตสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี¹² พบว่าดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะถ้านักเรียนจัดฟันมีความรู้ด้านทันตสุขภาพจะส่งผลต่อการเกิดโรคฟันผุน้อยลง

ระดับทัศนคติในการป้องกันการดูแลสุขภาพในช่องปากนักเรียนจัดฟัน ชั้นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน มีทัศนคติในของตนเองว่าถ้านักเรียนแปรงฟันอย่างสะอาด และถูกวิธีจะสามารถป้องกันการเกิดโรคฟันผุ และโรคเหงือกอักเสบได้สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่¹³ พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะ นักเรียนจัดฟัน มีทัศนคติในของตนเองว่าถ้านักเรียนจัดฟัน แปรงฟันอย่างสะอาด และถูกวิธีจะสามารถป้องกันการเกิดโรคฟันผุ และโรคเหงือกอักเสบได้

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีการปฏิบัติตนในการดูแลส่งเสริมทันตสุขภาพของตนเอง การบริโภคอาหาร การทำความสะอาดช่องปาก การตรวจฟันด้วยตนเอง และการพบทันตบุคลากรเพื่อตรวจฟันในระดับปานกลาง ที่ส่งผลการปฏิบัติตนด้านทันตสุขภาพที่มีต่อสภาวะโรคฟันผุอาจเป็นเพราะมีการปฏิบัติตนด้านทันตสุขภาพที่ไม่ดี จะมีผลทำให้การเกิดโรคฟันผุ สอดคล้องกับการศึกษาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กวัยเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนหนองบัวแดงดงวิทยา ตำบลเจ้าท่าอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์⁹ พบว่าการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับปานกลาง

2. การวิเคราะห์หาความรู้และทัศนคติในการดูแลสุขภาพช่องปากมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน อาชีพผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่¹³ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวนหนึ่งองเงินค่าขนม อาชีพผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก อาจเป็นเพราะ ถ้าผู้ปกครองมีจำนวนบุตรน้อยก็จะมีเวลาเอาใจใส่บุตรมากขึ้น และผู้ปกครองที่มีรายได้ดีก็อาจจะมีความรู้ที่ดีด้วย

ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน พบว่า เพศชายและเพศหญิงอายุ อาชีพผู้ปกครอง นักเรียนเคยไปรับการตรวจสุขภาพช่องปาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน ได้รับความรู้เรื่องสุขภาพช่องปาก มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการดูแลสุขภาพช่องปาก สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่¹³ อาจเป็นเพราะว่าการที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน ไปตรวจสุขภาพช่องปาก และเคยไปรับการตรวจสุขภาพช่องปากจะทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน เกิดความตระหนักของการดูแลสุขภาพในช่องปาก และมีทัศนคติที่ดี

3. การวิเคราะห์หา ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่สัมพันธ์ต่อสภาวะโรคฟันผุ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน มีรายละเอียดดังนี้

ความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาวะโรคฟันผุ (p -value = .014) ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ข่าวสารเป็นส่วนที่สัมพันธ์กับการเกิดโรคในช่องปาก สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่¹³ อาจเป็นเพราะการที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพียงพอเป็นการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมในการป้องกันโรคในช่องปาก

ทัศนคติการดูแลสุขภาพช่องปากมีความสัมพันธ์กับสภาวะโรคฟันผุอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p -value = .701) สอดคล้องกับการ ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับสภาวะช่องปากและพฤติกรรมดูแล ทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง¹⁴ พบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเกิดโรคฟันผุ อาจเป็นเพราะ การที่นักเรียนจัดฟันมีการป้องกันการเกิดโรคในช่องปากอย่างไรรู้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความรู้ ความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน ที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างไรในการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเอง

พฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากมีความสัมพันธ์กับสภาวะโรคฟันผุอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p -value = .212) สอดคล้องกับการศึกษา เรื่องสภาวะโรคฟันผุ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนด้านทันตสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี¹² พบว่า พฤติกรรม

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

การดูแลสุขภาพช่องปากไม่มีความสัมพันธ์กับสภาวะโรคฟันผุ อาจเป็นเพราะถ้านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน ไม่มีการปฏิบัติตนด้านทันตสุขภาพ จะมีผลทำให้การเกิดฟันผุได้ง่าย

สภาวะโรคฟันผุของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดฟัน พบว่า มีผู้ปราศจากฟันแท้ทั้งหมด 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ค่าเฉลี่ยฟันแท้ผุถลอก (DMFT) รวมเท่ากับ 8.48 ซี่/คน เมื่อเทียบกับการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560⁴ ที่มีสภาวะโรคฟันผุที่สูงกว่าในระดับประเทศ เนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมในสถานบริการภาครัฐโดยเฉพาะหน่วยปฐมภูมิ ที่อาจยังไม่ครอบคลุมและการขาดทันตบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อปรับทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพให้ดีขึ้น โดยโรงเรียนควรมีการพัฒนาส่งเสริมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ถึงข้อดีและข้อเสียของการดูแลทันตสุขภาพ มีการใช้สื่อต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายอย่าง ทัวลิ่ง เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนาและเพื่อต่อยอดการวิจัยในครั้ง ควรทำการศึกษาวิจัยถึงทดลองในรูปแบบการนำผลของโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพ ในระดับครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

1. Gotoknow.org [homepage on the Internet]. Bangkok: The influenced effect to attitude and desire for orthodontic treatment among year 2-undergraduate, 2552 academic year of Srinakarinwirot (Prasarnmit) University [update 2014 Dec 20; cited 2016 Dec 20]. Available from: <http://www.gotoknow.org/post/562887>.
2. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. โครงการยิ้มสดใสเด็กไทยฟันดี. [ออนไลน์] [อ้างเมื่อ 15 ตุลาคม 2558] จาก <http://www.anamai.ecgates.com/>
3. กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานผลการสำรวจทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 7; กรุงเทพมหานคร:องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2555.
4. สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. รายงานผลการสำรวจสภาวะช่องปาก ระดับประเทศครั้งที่ 8 ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สาเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด; 2561.
5. อธิวัฒน์ หัสดาลอย สุรีย์ จันทรมลิต ประภาเพ็ญ สุวรรณ และมยุรา ศรีสุภานันต์. ประสิทธิผล โปรแกรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ได้รับการจัดฟัน. ว.ทันตชนบท 2560 ก.ค.- ธ.ค. ; 20(2). 37-51.
6. Krejcie, R.V. & Morgan, D.W., "Determining Sample Size for Research Activities" Educational and Psychological Measurement 1970;30(3):607-610.

วารสารทันตภิบาล ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

7. Frison, L., & Procock, S.J. Repeated measure in medical Trials : Analysis using mean summary statistics and its implications for designs. *Statistics in Medicine* 1992;1:1685–1704.
8. Bloom, B.J. (Ed.), Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H. & Krathwohl, D.R. *Taxonomy of Educational Objectives: Handbook I: Cognitive Domain*. New York: David McKay; 1956.
9. ภัสธิรา อรุณปรีย์. ความรู้เจตคติและพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กวัยเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนหนองบัวโจดดงสิงวิทยา ตำบลเจ้าท่าอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*; 2559.
10. Cronbach, L. J. Coefficient alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika* 1951; 16:297-334.
11. Mehrens, W. A. & Lehmann, I. J. *Measurement and Evaluation in Education and Psychology*. (3rd Ed.) New York: Holt, Rinehart and Winston; 1991.
12. อธิยา ชุมศรี และวันเพ็ญ สมหอม. สภาวะโรคฟันผุ ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนด้านทันตสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. *ว.ทันตภิบาล* 2562 ม.ค.- มี.ย ; 30(1):55-68.
13. ธิญญาภรณ์ อุทร วันทนี ขวพงศ์ และรพีพร เทียมจันทร์ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. *ว.พิษเนศวร์สาร* 2556;9(2):111-120.
14. ทศนวัฒน์ ฉายชูวงศ์ และ นิมนานรดี ชูยัง. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะกับสภาวะช่องปากและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง. *ว. สาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ* 2563;3(1): 52-67.